

European Network Against Racism
Réseau européen contre le racisme

Lietuvos žmogaus teisių centras

LYGIŲ
GALIMYBIŲ
PLĖTROS
CENTRAS

ISLAMO KULTŪROS
IR ŠVIETIMO CENTRAS

LR Vidaus reikalų ministrui
Dailiui Alfonsui Barakauskui
El. paštas: bendrasisd@vrm.lt

Policijos generaliniam komisarui
Sauliui Skverneliui
El. paštas: info@policija.lt

(originalai siunčiami nebus)

EUROPOS TINKLO PRIEŠ RASIZMĄ KREIPIMASIS

DĖL DISKRIMINACINIŲ MUSULMONŲ BENDRUOMENĖS PATIKRINIMŲ

2014-07-22

Vilnius

Lietuvos nevyriausybinės organizacijos ir Europos tinklas prieš rasizmą susirūpinę dėl diskriminacinių policijos veiksmų Lietuvoje gyvenančių musulmonų atžvilgiu.

2014 m. birželio 12 d. policijos pareigūnai tikrino visų asmenų, dalyvavusių tradicinėje Ramadano vakarienoje, dokumentus. Vakarienė buvo organizuojama Islamo kultūros ir švietimo centre, Smolensko gatvėje. Tą dieną vykusio LR Prezidentės inauguracija vyko apie 3-3,5 km nuo renginio vietos. Pažymėtina, kad kiti praeiviai stabdomi Smolensko gatvėje nebuvo, tik atvykusieji į minėtąjį Ramadano šventės renginį.

Europos tinklas prieš rasizmą, jo narės Lietuvoje (Lietuvos žmogaus teisių centras, Lygių galimybių plėtros centras ir Romų visuomenės centras) ir Islamo kultūros ir švietimo centras tokį elgesį laiko rasiniu profiliavimu, diskriminaciniu elgesiu remiantis nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais. Europos tinklo prieš rasizmą duomenimis tokių atvejų pasitaikydavo ir anksčiau – Lietuvoje gyvenančių juodaodžių ar romų tautybės asmenų atžvilgiu.

Raginame Vidaus reikalų ministrą ir Policijos generalinį komisarą priimti dokumentus, užtikrinančius, kad diskriminaciniai asmenų identiteto patikrinimai nebūtų taikomi ateityje, atsiprašyti Lietuvos musulmonų bendruomenę ir laikytis bendradarbiaujančio požiūrio į musulmonų bendruomenę.

Rasinis profiliavimas yra policijos ar kitų teisėsaugos pareigūnų elgesys, paremtas žmonių įtarimu dėl jų rasės, odos spalvos, kilmės, išvaizdos, religijos ar įsitikinimų, o ne dėl jų konkrečių atliktų veiksmų. Jis skiriasi nuo nusikaltėlio profilio sudarymo, kuris naudojamas kaip nusikaltimų tyrimo metodas. Daugiau informacijos apie etninį ir/ar rasinį profiliavimą pateikiama Europos tinklo prieš rasizmo parengtoje atmintinėje (siunčiama elektroniniu paštu).

Asmenų identitetų tikrinimas remiantis vien jų religija, įsitikinimais, odos spalva, draudžiamas LR Konstitucijos, Lygių galimybių įstatymo ir Policijos veiklos įstatymo.

European Network Against Racism
Réseau européen contre le racisme

Lietuvos žmogaus teisių centras

LYGIŲ
GALIMYBIŲ
PLĖTROS
CENTRAS

ISLAMO KULTŪROS
IR ŠVIETIMO CENTRAS

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. įtvirtina asmenų lygiateisiškumo principą: „Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.“

Remiantis Policijos veiklos įstatymo, 4 straipsniu „1. Policija, vadovaudamasi įstatymais ir kitais teisės aktais, nešališkai gina visus asmenis, esančius Lietuvos Respublikos teritorijoje, nepaisydama jų tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. 2. Policijos veikla grindžiama demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms, humanizmo, visuomenės moralės, teisėtumo, veiklos viešumo, taip pat prievartos naudojimo tik būtinais atvejais ir jos proporcingumo principais.“

Nors nėra tarptautinės konvencijos, kuri tiesiogiai draustų etninį/rasinį profiliavimą, tačiau JT Komitetas dėl rasinės diskriminacijos panaikinimo (CERD) ir Europos Tarybos komisija kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI) ne kartą pasisakė, kad etninis profiliavimas pažeidžia tarptautinį diskriminacijos draudimą¹. Panašias išvadas yra pateikusi ir Europos Sąjungos Pagrindinių teisių agentūra: „Bet kokia etninio profiliavimo forma greičiausiai yra nelegali remiantis tarptautine teise, nes jis pažeidžia JT tarptautinės konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo įtvirtinamas garantijas. Visos ES šalys narės yra saistomos šios Konvencijos normų²“.

Islamo kultūros ir švietimo centras yra teisėtai veikianti organizacija Lietuvoje, atstovaujanti Lietuvos musulmonų interesus. Centras kviečia policijos pareigūnus bendradarbiauti ir prirėkus noriai pasidalintų informacija bei pateiktų reikalingą ir prašomą informaciją.

Prašome atsakyti į klausimus ir imtis siūlomų priemonių, siekiant užkirsti kelią diskriminacinių praktikų taikymui Lietuvos Respublikoje:

1. Ar gali Vidaus reikalų ministerija pateikti informaciją, kodėl buvo vykdomas visų be išimties į Ramadano vakarienę ateinančių asmenų patikrinimas?
2. Kodėl Islamas yra išskiriamas tarp grėsmę keliančių ideologijų oficialiuose dokumentuose?

Lietuvos policijos generalinis komisaras 2010 m. patvirtinto Lietuvos policijos prevencinių kovos su terorizmu veiksmų ilgalaikę programą, kurioje įvardijama: „Padidintą grėsmę kelia Lietuvos gyventojai ir į Lietuvą atvykstantys asmenys, išpažįstantys ir praktikuojantys radikalias ideologijas“, tarp jų įvardijamas „radikalus islamas“. Kyla klausimų, kodėl išskiriama viena religija, nes teroro aktai siejami su asmens radikalumu, o ne su konkrečia religija. Pabrėžiame, kad netgi po 9/11 teroro grėsmės, Jungtinių Tautų Rasinės diskriminacijos panaikinimo komitetas (CERD) pabrėžė, kad rasinės diskriminacijos draudimas yra imperatyvus ir valstybės narės turi užtikrinti, kad kovos su terorizmu programos „nediskriminuotų savo tikslais ar pasekmėmis dėl rasės, odos spalvos, etninės ar

¹Committee for the Elimination of Racial Discrimination (CERD), General Recommendation No. 31: Administration of the Criminal Justice System, para. 20.; European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), General Policy Recommendation No. 11 on combating racism and racial discrimination in policing (adopted on 29 June 2007), CRI/Council of Europe (2007).

²Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights on the Council Framework Decision for a Passenger Name Record (PNR) data for law enforcement purposes, at 39.

European Network Against Racism
Réseau européen contre le racisme

Lietuvos žmogaus teisių centras

LYGIŲ
GALIMYBIŲ
PLĖTROS
CENTRAS

ISLAMO KULTŪROS
IR ŠVIETIMO CENTRAS

nacionalinės kilmės ar pilietybės ir kad ne-piliečiams nebūtų taikomas rasinis ar etnis profiliavimas ar stereotipizavimas³“.

3. Prašome imtis priemonių, kad būtų priimtose atitinkamos gairės policijos pareigūnams, kurios rasinis profiliavimas nebūtų taikomas Lietuvoje, užtikrinamas asmenų lygiateisiškumo principo veikimas, įtvirtintas LR Konstitucijos 29 str., Lygių galimybių įstatyme ir Policijos veiklos įstatymo 4 str.
4. Raginame atsipašyti Lietuvos musulmonų bendruomenės ir atsisakyti sisteminės praktikos, prisidedančios prie viešos neigiamos nuomonės musulmonų atžvilgiu formavimo.

Atsakymus prašome siųsti Lietuvos žmogaus teisių centro direktorei Birutei Sabatauskaitei, el. paštas: birute@lchr.lt.

Europos tinklo prieš rasizmą vadovė Sarah Isal

Islamo kultūros ir švietimo centro vadovas Aleksandras Beganskas

Europos tinklo prieš rasizmą Nacionalinės platformos koordinatore,
Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Birutė Sabatauskaitė

Lygių galimybių plėtros centro direktorė Virginija Aleksejūnė

Romų visuomenės centro direktorė Svetlana Novopolskaja

³CERD, General Recommendation No. 30 (Non-Citizens), para. 6. CERD has also urged states to “take the necessary steps to prevent questioning, arrests and searches which are in reality based solely on the physical appearance of a person, that person’s colour or features or membership of a racial or ethnic group, or any profiling which exposes him or her to greater suspicion.” CERD, General Recommendation No. 31 (Administration of the Criminal Justice System), para.20.